

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі

Освітня програма “Середня освіта (історія)” (перший (бакалаврський)
рівень)

Спеціальність 014 “Середня освіта (історія)”

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії Центральної та Східної Європи і
спеціальних галузей історичної науки
Протокол № 1 від “___” серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі
Викладач (-і)	Вітенко Микола Дмитрович, к. і. н., доц.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-46
Е-mail викладача	mykola2010v@gmail.com
Формат дисципліни	2.2.1 Цикл професійної підготовки. Вибіркові дисципліни. Теоретична підготовка. Дисципліни за вибором ЗВО.
Обсяг дисципліни	3 кредити, 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), або ж щосередини після занять з 13.30 до 17.00 в 611 аудиторії.
2. Анотація до курсу	
<p>“Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі” є важливою складовою частиною загального курсу всесвітньої історії не тільки у вузі, але і в загальноосвітніх школах (6-11 класи). Хронологічно він охоплює події від початків етногенезу європейських народів та становлення державності у Центрально-Східній Європі і до завершення Середньовіччя, що супроводжувалося Великими географічними відкриттями, падінням Візантії, формуванням загальноєвропейського економічного ринку. Особливістю курсу є його багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонованих студентам до засвоєння, порівняння процесів що відбувалися у сусідніх з українськими землями країнах, що дозволяє більш повно проаналізувати суперечності у вітчизняній історії.</p> <p>“Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі” – це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в конкретних формах і просторово-часових вимірах. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності 014.03 – Середня освіта (історія) теоретичних знань з ранньої історії центральноєвропейського регіону, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Мета дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі” полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи	

історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у студентів спеціальності 014 “Середня освіта (історія)” знання про головні етапи та події в історії слов’янських народів. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, етно-конфесійні та культурні процеси у східноєвропейському регіоні, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності у Центрально-Східній Європі у давні часи і середньовіччі.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – на основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччя” здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (C1).

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (усна відповідь, реферат, есе, доповідь на науково-звітній конференції ін.) (C2, C16).

Лінгвістична – здатність володіти іноземною мовою для пошуку і опрацювання іноземних історичних праць і джерел (C3).

Інформаційно-цифрова компетентність – здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації із давньої та середньовічної історії Центрально-Східної Європи (C4).

Соціальна і громадянська компетентність – здатність до міжособистісної взаємодії, вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; вміння попереджати і розв’язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (C6).

Навчання вчитись – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного) під час самостійної роботи із дисципліни, підготовки проблемних питань, проєктів, самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, під час захисту проєктів, прес-конференції, захисту проблемних питань брати відповідальність і виявляти ініціативу, визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов’язки, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання (C7).

Загальнокультурна компетентність (C8) – це здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення науки і культури народів Центрально-Східної Європи від найдавніших часів до середини XV ст., орієнтуватися в

культурному та духовному контекстах державницьких ідеологій східноєвропейських суспільств; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в світі (C8).

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя – це здатність на основі вивченого матеріалу (вплив кліматичних змін на розвиток сільськогосподарства доіндустріальної доби, міграції великих груп населення, міжетнічні конфлікти, посилення соціальних протиріч) усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, прагнення до його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя (залежність тривалості життя і здоров'я людини від способу життя, харчування, санітарних умов, вакцинації, адже в період середньовіччя саме поганий стан справ у цих сферах спричиняв масові епідемії, високу дитячу смертність тощо) (C9).

Фахові (предметні) компетентності:

Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання з історії Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування цілісної історичної картини Європи, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти (C10).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчений матеріал з історії Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C11).

Розуміти і застосовувати внутрі і міжпредметні зв'язки, мати синтетичне мислення (C12).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C6, C7, C11).

Здатність застосовувати знання, уміння і навички для розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни, зокрема логічно-структурних схем ін. (C13).

Здатність володіти термінологією і науковою періодизацією (C15).

Здатність користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (зокрема, презентаціями, картами, таблицями ін.) (C16).

Наявність системи знань основних теорій та концепцій сучасної історіографії, основних джерел із дисципліни, вміння їх критично аналізувати, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості (C17).

Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп (C18).

Здатність до усвідомлення призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів (зокрема, на прикладі ідеологічної ролі церкви у процесах державотворення у Центрально-Східній Європі у X – XV ст. ін.), важливості збагачення професійних якостей відповідно до нових суспільно-політичних реалій (оцифрування і виставлення у відкритому доступі національними бібліотеками Австрії, Білорусі, Болгарії, Македонії, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, Словенії, Чехії, Хорватії середньовічних літописів, хронік, збірників законів, грамот та ін. першоджерел); усвідомлення необхідності подальшого навчання **(C21)**.

Здатність на основі вивченого матеріалу (зокрема, про процеси закріпачення селян, формування станово-представницьких монархій, боротьби шляхти та населення міст за свої привілеї), ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки **(C22)**.

Формувати економічну грамотність і підприємливість на основі вивчення економічних питань історії Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі. **(C23)**.

Здатність на основі вивчення історії Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, здатність використати на практиці здобуті знання із дисципліни з метою проведення громадянсько-патріотичного виховання серед молоді **(C24)**.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	014“Середня освіта (історія)”	1	вибірковий

Тематика курсу¹

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема № 1. Центрально-Східна Європа в добу антропогенезу. 1. Палеоліт на	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба,	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними	5/5	1-2 тижень вересня 2019 р.

¹ При підготовці до семінарських занять та виконанні завдань по самостійній роботі просимо також використовувати навчально-методичний посібник із курсу де більш детально розглядається проблематика занять, наведено поради для покращення підготовки, вміщено розширену версію актуальної наукової літератури. Посібник завантажено у систему дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua/>.

<p>терені регіону. 2. Доба родової общини. 3. Початки рільництва та скотарства в Центральній та Східній Європі. 4. Неоліт та енеоліт Центрально-Східної Європи (кінець VII – початок III тис. до н.е.). 5. Бронзовий вік Центральної та Східної Європи. 6. “Індоевропейська проблема”.</p>		<p>середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів, 2001. – 660 с. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001.</p>	<p>джерелами. Проблемні питання: Яка гіпотеза про походження людини є найбільш достовірною? Хто такі індоевропейці? Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи держави.</p>		
<p>Тема № 2. Слов'янські народи в давнину. 1. Джерела з історії стародавніх слов'ян. 2. Проблема етногенезу слов'ян в історичній літературі. Гіпотези та концепції прабатьківщини слов'ян. 3. Основні етапи формування слов'ян. Територія розселення слов'ян та поділ їх на східних, західних і</p>	<p>Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Обґрунтуйте найбільш близьку Вам концепцію прабатьківщини слов'ян. Порівняйте язичницькі вірування стародавніх слов'ян та греків. Що у них спільного, а що</p>	<p>5/5</p>	<p>2-3 тижень вересня 2019 р.</p>

<p>південних. 4. Язичницькі вірування слов'ян.</p>		<p>і гуманітарних факультетів університетів / За ред.. Л. Зашкільняк а. – Львів, 2001. – 660 с. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001.</p>	<p>особливого? Чим зумовлена специфіка етногенезу у різних слов'янських народів?</p>		
<p>Тема № 3. Початок державотворчих процесів у Центрально-Східній Європі. 1. Гальштатський період та його особливості у регіоні. 2. Роль кельтських, фракійських та германських племен в історичному розвитку Центрально-Східної Європи. 3. Римська імперія і племена Центрально-Східної Європи. 4. Криза Римської імперії і “Велике переселення народів”.</p>	<p>Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред.. Л. Зашкільняк а. – Львів, 2001. – 660 с. Історія західних і південних слов'ян (з</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи держави. Яку роль у процесах державотворення у народів Центрально-Східної Європи відіграла Римська імперія? Охарактеризуйте взаємини осілого іллірійського, романського, фракійського, слов'янського населення із кочовиками – кіммерійцями, скіфами, сарматами, готами, гунами, аварами, печенігами, уграми.</p>	<p>5/5</p>	<p>3-4 тижень вересня 2019 р.</p>

		давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Яровога о. К., 2001.			
Тема № 4. Давньопольська держава за правління династії П'ястів. 1. Характеристика джерел та наукової літератури з історії стародавньої Польщі. 2. Найдавніше населення та етногенез польського народу з найдавніших часів до XIV ст. 3. Причини, та передумови утворення Давньопольської держави. 4. Державний та суспільний лад Польщі. Прийняття християнства. 5. Зовнішня політика Польщі у IX – XIV ст.	Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. История Польши. – Москва, 1956-1959. – Т. 1-3. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002. История західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Яровога о. К., 2001.	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи Давньопольської держави. Охарактеризуйте взаємини Польської держави та Київської Русі у X – XIII ст.	5/5	4 тиждень вересня – 1 тиждень жовтня 2019 р.
Тема № 5. Перше Болгарське царство. 1. Переселення слов'ян на Балкани і витоки етногенезу болгар. 2. Боротьба болгарських ханів із Візантією. 3. Соціально-економічний розвиток Першого Болгарського	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. История	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи Першого Болгарського	5/5	1 – 2 тиждень жовтня 2019 р.

<p>царства. 4. Політичний устрій та його еволюція у Першому Болгарському царстві. 5. Розвиток болгарської культури у IX – XI ст.</p>		<p>Болгарии. В 2 т. – Москва, 1955. Т. 1. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001. Чорний В. Історія Болгарії. – Львів, 2007.</p>	<p>царства. Охарактеризуйте взаємини Болгарської держави та Київської Русі у X – XIII ст. В чому полягала специфіка етногенезу болгар?</p>		
<p>Тема № 6. Угорське королівство у IX – XIV ст. 1. Утворення королівства Арпадів. 2. Соціально-економічний розвиток Угорського королівства. 3. Угорсько-руські відносини. 4. Золота булла 1222 р. короля Андрія II і еволюція політичної системи Угорщини у XIII – XIV ст.</p>	<p>Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. История Венгрии. В 3 т. – Москва, 1976. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Охарактеризуйте взаємини Угорської держави та Київської Русі у X – XIII ст. В чому полягала специфіка етногенезу угорців?</p>	<p>5/5</p>	<p>2 тижень жовтня 2019 р..</p>

		університетів / За ред.. Л. Зашкільняк а. – Львів, 2001.			
Тема № 7. Утвердження Давньочеської держави в X – XIV ст. 1. Характеристика джерел та наукової літератури з історії стародавньої Чехії. 2. Найдавніше населення та ранньослов'янські племена на території Чехії. 3. Виникнення та розвиток феодалних відносин у Чехії в X – першій половині XII ст. 4. Утворення Давньочеської держави, її суспільний та державний лад. Прийняття християнства. Кирило та Мефодій. 5. Зовнішня політика Чехії у X – XII ст.	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярово- го. К., 2001. Історія Центрально- Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітар- них факультетів університетів / За ред.. Л. Зашкільняк а. – Львів, 2001. История Чехословак- ии. – Москва, 1961. – Т. 1- 2. История южных и западных славян.	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: В чому полягала специфіка етногенезу чехів?	5/5	3 тижень жовтня 2019 р.

		Курс лекцій. – Москва, 1998. – Т.1-2. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П.С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999.			
Тема № 8. Друге Болгарське царство (1185 – 1396 рр.). 1. Характеристика джерел та наукової літератури. 2. Соціально-економічний розвиток та суспільний лад Другого Болгарського царства. 3. Друге Болгарське царство в системі міжнародних відносин. Взаємини Болгарії із Візантією, Угорським королівством, хрестоносцями, монголами. 4. Болгарська культура в XII – XIV ст. Єретичні течії та ортодокси (ісихазм).	Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. История Болгарии. В 2 т. – Москва, 1955. Т. 1. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) / За ред. В. І. Яровога о. К., 2001. Чорній В. Історія Болгарії. – Львів, 2007.	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи Другого Болгарського царства. Охарактеризуйте взаємини Болгарської держави та Османської імперії. Визначте причини загибелі Болгарської державності.	5/5	4 тиждень жовтня 2019 р.
Тема № 9. Польська держава за династії Ягеллонів. 1. Соціальна структура населення польських земель у XII – XV ст. Економічний	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Чим зумовлена	5/5	1 тиждень листопада 2019 р.

<p>розвиток Польщі. 2. Причини, передумови та особливості політичної роздробленості Польщі. 3. Відновлення польської державності. Реформи і статuti Казимира III. 4. Зовнішня політика Польщі у XII – XV ст. Кревська унія. 5. Польська культура XII – XV ст.</p>		<p>для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. История Польши. – Москва, 1956-1959. – Т. 1-3. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001.</p>	<p>династична криза в Польщі наприкінці XIV ст.? Як проблема престолонаслідування за часів перших Ягеллонів відобразилася на процесі формування становопредставницької монархії та зміні обсягу повноважень короля? В чому полягала специфіка процесу закріпачення селян у Польщі?</p>		
<p>Тема № 10. Сербська держава в X – XV ст. 1. Характеристика джерел та наукової літератури. 2. Суспільно-політичний розвиток Сербської держави. Політична роздробленість. 3. Економічний розвиток Сербії у X – XIV ст. Законник Стефана Душана. 4. Зовнішня політика Сербії. Битва на Косовому полі.</p>	<p>Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Готьє Ю. В. Образованиє сербського государства // Славянский сборник. М., 1947. С. 5 – 73. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред.</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Визначте основні етапи становлення Сербської державності у Середньовіччі. В чому полягала специфіка етногенезу сербів? Опишіть основні положення законника Стефана Душана.</p>	<p>5/5</p>	<p>2 тиждень листопада 2019 р.</p>

		<p>В. І. Яровога, 2001. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.</p> <p>История Югославии. В 2 т. Москва, 1963. Т. 1-2.</p> <p>История южных и западных славян. Курс лекций. – Москва, 1998. – Т.1-2.</p> <p>Чиркович С.М. История сербов Персербскохорватии. М.: Весь Мир, 2009. 448 с.</p>			
<p>Тема № 11. Велике князівство Литовське в XII – XVI ст.</p> <p>1. Наукові концепції утворення і розвитку Великого князівства Литовського.</p> <p>2. Соціально-економічний розвиток Великого</p>	<p>Лекція, 2 год.</p> <p>Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя.</p> <p>Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011.</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.</p> <p>Проблемні питання: Назвіть фактори, які є обов'язковими для появи Великого</p>	5/5	3 тижень листопада 2019 р.

<p>князівства Литовського.</p> <p>3. Суспільний і державний устрій ВкЛ.</p> <p>4. Вхідження руських земель до складу Великого князівства Литовського.</p> <p>5. Зовнішня політика.</p>		<p>Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.</p> <p>Пашуто В. Т. Образование Литовского государства. — М., 1959</p> <p>Пичета В. И. Белоруссия и Литва в XV—XVI вв. — М., 1961</p> <p>Гудавичюс Э. История Литвы. Т. 1. С древнейших времен до 1569 года. Пер. с литовского Г. И. Ефремова. М., 2005. 680 с.</p> <p>Ермаловіч М. Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае. Мн., 2000. 448 с.</p> <p>Шабульдо Ф. М.</p>	<p>князівства Литовського.</p> <p>Охарактеризуйте взаємини Великого князівства Литовського та руських князівств в XII – XVI ст.</p>		
--	--	--	---	--	--

		Земли Юго-Западной Руси в составе Великого Княжества Литовского. К., 1987.			
Тема № 12. Гуситський рух в Чехії. 1. Характеристика джерел та історіографія гуситського руху. 2. Боротьба з гуситським рухом. Ян Гус. 3. Аналіз чотирьох празьких статей. Заснування Табора. Програма таборитів. Вчення про кінець світу. 4. Утворення селянсько-плебейського і рицарсько-бюргерського таборів у гуситському русі. Ян Жижка. Аналіз військового статуту Яна Жижки. Гуситські війни (1419–1437 рр.).	Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Яровога. К., 2001. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів, 2001. История Чехословакии. – Москва, 1961. – Т. 1-2. История южных и	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Чим зумовлена релігійна криза в Чехії наприкінці XIV ст.? У чому полягали основні ідеї гуситського руху? Які основні здобутки і якими втрати гуситів?	5/5	4 тижень листопада 2019 р.

		западних слав'ян. Курс лекцій. – Москва, 1998. – Т.1-2. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П.С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999.			
Тема № 13. Білоруські землі в XIII – XVI ст. 1. Характеристика джерел і літератури з історії Білорусії XIII – середини XVI ст. 2. Завоювання Великим князівством Литовським білоруських земель. Зміни у політико-правовому становищі білоруських земель. 3. Соціально-економічний розвиток білоруських земель. Боротьба проти литовських феодалів. 4. Культура Білорусії XIII – середини XVI ст. (білоруська мова, освіта, народна творчість, література, братства і школи).	Семінарське заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. Пашуто В. Т. Образованіє Литовского государства. — М., 1959	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами. Проблемні питання: Визначте основні проблеми етногенезу білорусів. Чи погоджуєтеся із тезою про добровільне входження білоруських земель до складу Великого князівства Литовського?	5/5	1 тиждень грудня 2019 р.

		<p>Пичета В. И. Белоруссия и Литва в XV—XVI вв. — М., 1961</p> <p>Гудавичюс Э. История Литвы. Т.1. С древнейших времен до 1569 года. Пер. с литовского Г. И. Ефремова. М., 2005. 680 с.</p> <p>Ермаловіч М. Беларуска дзяржава Вялікае княства Літоўскае. Мн., 2000. 448 с.</p> <p>Шабульдо Ф. М. Земли Юго-Западной Руси в составе Великого Княжества Литовского. К., 1987.</p>			
<p>Тема № 14. Хорватія та Далмація у XII – середині XV ст.</p> <p>1. Характеристика джерел та наукової літератури.</p> <p>2. Хорватсько-угорська унія 1102 р. та суспільно-політичний розвиток “Королівства Хорватії і Далмації” у XII – середині XV ст.</p> <p>3. Соціально-</p>	<p>Семінарське заняття 2 год.</p> <p>Самостійна робота 4 год.</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя.</p> <p>Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011.</p> <p>Історія західних і південних слов'ян (3</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.</p> <p>Проблемні питання:</p> <p>Чим зумовлена хорватсько-угорська унія? Основні проблеми етногенезу хорватів.</p>	5/5	2 тижень грудня 2019 р.

<p>економічний розвиток хорватських земель у складі Угорського королівства.</p> <p>4. Правове, соціальне та економічне становище міст Далмації (Дубровник, Котор, Задар та ін.). Входження далматського узбережжя та словенських земель до складу Венеційської республіки.</p> <p>5. Культура Хорватії у XII – середині XV ст.</p>		<p>давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001.</p> <p>Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.</p> <p>История Югославии. В 2 т. Москва, 1963. Т. 1-2.</p> <p>История южных и западных славян. Курс лекций. – Москва, 1998. – Т.1-2.</p> <p>Фрейдзон В. И. История Хорватии. Краткий очерк с древнейших времен до образования республики (1991 г.). СПб.: Алетейя, 2001.</p>			
<p>Тема № 15. Виникнення Волоського і Молдавського</p>	<p>Семінарське заняття 2 год. Самостійна</p>	<p>Хрестоматія з історії західних та південних</p>	<p>Робота з історичними термінами, історичними</p>	<p>5/5</p>	<p>3 тиждень грудня 2019 р.</p>

<p>князівств</p> <p>1. Характеристика джерел та літератури.</p> <p>2. Суспільно-політичний устрій та соціально-економічне становище Волоського князівства.</p> <p>3. Утворення Молдавського князівства.</p> <p>4. Культура Волоського та Молдавського князівств.</p> <p>5. Історичне значення появи Волоського та Молдавського князівств в історіографії.</p>	<p>робота 4 год.</p>	<p>слов'ян: давня доба, середньовіччя.</p> <p>Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011.</p> <p>Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.</p> <p>История Румынии / Координаторы И.-А. Поп, И. Болван. – М.: Весь мир, 2005. – 680 с.</p> <p>История Румынии. – Москва, 1971. – Т. 1;</p> <p>Мохов Н. А. Молдавия эпохи феодализма. Кишинёв, 1964.</p>	<p>постатями, історичними джерелами.</p> <p>Проблемні питання:</p> <p>В чому полягала специфіка процесу закріпачення селян у Валахії і Молдові?</p>		
---	----------------------	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Шкала перерахування оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90-100	відмінно	5	A	зараховано

81-89	добре	4	B		
71-80			C		
61-70	задовільно	3	D		
51-60			E		
25-50 (50-100)	Допускається до здачі іспиту (виставляється залік)				
0-25 (0-50) (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка автоматично виставляється у відомість)	2	FX	Не зараховано	
Сума балів по талону № 1, 2 0-50	незадовільно	2	FX		
Сума балів по талону № 3 0-50	незадовільно	2	F		
Загальна система оцінювання курсу	Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить до заліку:				
	Поточний контроль	Контроль на роботі	Колоквіум	Самостійна робота	Всього
	35 балів	30 балів	20 балів	15 балів	100 балів
Семінарські заняття (поточний контроль)	Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від "1" до "5". Позначення "0" виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через непідготовленість, або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів поділена на кількість занять, в яких він брав				

	<p>участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при вирахуванні середнього арифметичного. Кожен студент зобов'язаний взяти активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.</p> <p>Пропущене з поважних причин заняття студент може "відпрацювати" у формі, визначеній викладачем та кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. Як правило "відпрацювання" проходить у вигляді написання і захисту реферату на визначену викладачем тему (вимоги до додаткової реферативної роботи встановлюються викладачем та кафедрою окремо).</p>												
<p>Вимоги до контрольної роботи</p>	<p>Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.</p> <p>Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань: 2 теоретичних, 1 практичного (на знання історичних джерел), 1 знання термінів та 1 на знання хронології.</p> <p>Критерії оцінювання завдань на контрольній роботі (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):</p> <table border="1" data-bbox="544 1451 1489 1720"> <thead> <tr> <th data-bbox="544 1451 1074 1496">Завдання</th> <th data-bbox="1074 1451 1489 1496">Кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="544 1496 1074 1541">1 теоретичне</td> <td data-bbox="1074 1496 1489 1541">10 балів</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1541 1074 1585">2 теоретичне</td> <td data-bbox="1074 1541 1489 1585">10 балів</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1585 1074 1630">3 практичне</td> <td data-bbox="1074 1585 1489 1630">5 балів</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1630 1074 1675">4 знання термінів</td> <td data-bbox="1074 1630 1489 1675">3 бали</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1675 1074 1720">5 знання хронології</td> <td data-bbox="1074 1675 1489 1720">2 бали</td> </tr> </tbody> </table>	Завдання	Кількість балів	1 теоретичне	10 балів	2 теоретичне	10 балів	3 практичне	5 балів	4 знання термінів	3 бали	5 знання хронології	2 бали
Завдання	Кількість балів												
1 теоретичне	10 балів												
2 теоретичне	10 балів												
3 практичне	5 балів												
4 знання термінів	3 бали												
5 знання хронології	2 бали												
<p>Колоквіум</p>	<p>Оцінювання рівня засвоєння цілого блоку питань, що виноситься на самостійне вивчення студентів відбувається у вигляді усного колоквіуму. Перелік питань додається.</p> <p>Критерії оцінювання колоквіуму (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів)</p> <table border="1" data-bbox="544 1977 1489 2063"> <thead> <tr> <th data-bbox="544 1977 1016 2022">Критерії</th> <th data-bbox="1016 1977 1489 2022">Бали</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="544 2022 1016 2063">глибока, розгорнута</td> <td data-bbox="1016 2022 1489 2063">16-20 балів</td> </tr> </tbody> </table>	Критерії	Бали	глибока, розгорнута	16-20 балів								
Критерії	Бали												
глибока, розгорнута	16-20 балів												

	відповідь зі знанням джерел та історіографії	
	правильна стисла відповідь	12-15 балів
	поверхова відповідь	8-11 балів
	поверхова відповідь з наявністю окремих помилок	4-7 балів
	розкриття окремого аспекту питання	1-3 бали
	неправильна відповідь або її відсутність	0 балів
Самостійна робота	Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати. Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді та написання реферату. <u>Критерії оцінювання реферату (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 (10) балів)</u>	
	Критерії	6 семестр
	● глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	- 12-15 балів
	● обґрунтоване розкриття проблеми	- 9-11 балів
	● тема розкрита неповно	- 6-8 балів
	● реферат суто компілятивного рівня	- 3-5 балів
	● розкритий лише окремий аспект	- 1-2 бали
	● реферат не зарахований	- 0 балів
7. Політика курсу		

Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами. Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Обов'язковим є написання запланованих письмових (контрольних, самостійних, індивідуальних) робіт.

Студенти мають інформувати керівництво факультету та викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

8. Рекомендована література

Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. – С. 372 – 375.

Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. – Минск, 1987-1991. – Т. 1.

Гісторыя Беларусі. У 2 ч. – Мінск, 1998. Ч. 1-2.

Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002.

История Белоруси. Учебное пособие. – Минск, 1997.

История Болгарии. В 2 т. – Москва, 1955. Т. 1.

История Венгрии. В 3 т. – Москва, 1976.

История Польши. – Москва, 1956-1959. – Т. 1-3.

История Румынии / Координаторы И.-А. Поп, И. Болван. – М.: Весь мир, 2005. – 680 с.

История Румынии. – Москва, 1971. – Т. 1.

История Чехословакии. – Москва, 1961. – Т. 1-2.
История Югославии. В 2 т. – Москва, 1963. – Т. 1-2.
История южных и западных славян. Курс лекций. – Москва, 1998. – Т.1-2.
Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. К., 2001.
Історія південних і західних слов'ян. Підручник. – Київ, 1987.*
История Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів, 2001. – 660 с.
Чорній В. Історія Болгарії. – Львів, 2007.
Студентський путівник 2020-2021 – Твій шлях до омріяного успіху
<https://ipmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/41/2020/09/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D1%83%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA-2020-2021.pdf>

Викладач _____ Вітенко М. Д.